

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Imppola, J. 2019. Rahojen keräilyn ABC : dollari. Keräilyuutiset 30 (3), 64-65.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Rahojen keräilyn ABC – Dollari

USA 100 dollarin seteli mallia 2009.
Lähde: https://c1.staticflickr.com/3/2815/11547645793_96ac785ec2_b.jpg

Metallit ovat varsin optimaalisia materiaaleja rahaksi – mitä harvinaisempi ja halutumpi, sen parempi! Metalliesineitä onkin käytetty rahana oikeastaan metallien jalostuksen keksimisestä lähtien ja jalostettu metalli oli arvokasta sellaisenaankin, koska siitä sai helposti tehtyä kaikenlaisia tarve-esineitä. Metallien arvoa vain lisää se, että niitä voi käyttää yhä uudelleen ja uudelleen. Padan metallista voi tehdä sodan tullen miekan, ja rauhan tultua sai miekat taottua vaikka auroiksi.

Euroopassa rahajärjestelmien yleiseksi perustaksi tuli hopea, koska sitä oli riittävästi koko mantereen kaupan tarpeisiin. Rahajärjestelmän juuret olivat Rooman denariuksessa, joka inflaation takia pieneni pienenemistään, kunnes keskiajalla sitä vastasi hopeapenni, joka painoi enää reilun gramman. Hopeapennejä lyötiin kautta Euroopan eri hallitsijoiden toimesta, ja niiden laadussa oli suuria eroja.

Erityisesti 1400-luvun lopulla Euroopasta löydetyt rikkaat hopeasiintymät ja 1500-luvulla alkaneet Amerikan löytö/ryöstöretket tekivät mahdolliseksi tuottaa hopearahaa niin paljon, että sillä pystyttiin luomaan rahatalous vaihdantalouden tilalle. Näin ollen tuli hopeasta uuden ajan rahajärjestelmien perusta. Esimerkiksi vieläkin tarkoittaa sana argent sekä espanjan että ranskan kielissä sekä

hopeaa että rahaa. Mainitut 1400-luvun hopeasiintymät Euroopassa mahdollistivat denaria suurempien rahayksiköiden käyttöönoton. Kuuluisimmaksi tulivat erään rikkaan Joachimsthalissa (nykyisin Jáchymov Tsekin länsiosassa, Böömissä)

Englannin penny, Edward III Tunnustaja (1004 – 1066), paino noin 1,3 grammaa. Lähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=297022>

Joachimsthaler ajalta 1502 – 1532. Paino 28,4 g. Lähde: <https://www.acsearch.info/media/images/archive/47/2159/2169024.jpg>

Meksikon 8 realia 1776 Carolus III, Mexico Cityn rahapaja, paino noin 27 g.
Lähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=3836021>

Yhdysvallat 1 dollari
1794, paino noin 27 g.
Lähde: <https://www.acsearch.info/image.html?id=3836021>

sijaitsevan esiintymän hopeasta lyödyt isokokoiset, vajaan 30 gramman painoiset koristeelliset rahat, joita kutsuttiin Joachimsthalereiksi.

Muut rahanlyöttäjät seurasivat esimerkkiä ja pian oli Euroopan perusraha nimeltään daler tai thaler. Myöhemmin tulivat mm. Venäjän ruplat, Espanjan 8 realin hopearahat ja lopulta daler sai USA:han seuraajan nimeltä dollar (ei kuitenkaan aivan suoraan, vaan Espanjan siirtomaiden "piece of eight":n kautta, josta oli tullut koko latinalaisen Amerikan alueen perusraha johtuen erityisesti

Meksikon ja Bolivian valtaisista hopea-esiintymistä). Nämä rahat kiersivät normaalissa rahaliikenteessä myöskin nuoren USA:n alueella ja niitä siis yleisesti kutsuttiin dollareiksi.

Oli siis vain luontevaa, että Yhdysvaltojen oman rahajärjestelmän perustaksi tuli tämä kansainvälisessäkin kaupassa arvonsa ja luottamuksensa vakiinnuttanut "Espanjan siirtomaadollari".

Yhdysvaltojen hopeakantainen dollari siis perustui Espanjan siirtomaadollarin kautta eurooppalaiseen hopeataaleriin,

joka oli vallitseva kansainvälinen rahastandardi. Myöhemmin dollari kehittyi Yhdysvaltojen taloudellisen, poliittisen ja sotilaallisen kehittymisen myötä kultakannan (de jure 1897 - 1971) kautta maailmantalouden merkittävimmäksi FIAT-luottorahaksi ja reservivaluutaksi, jolla ei nykyisin ole enää varsinaisesti muuta vakuutta kuin usko Yhdysvaltojen valtion ja talouden vahvuuteen. Paperidollareita on nykyisin liikkeellä yhteensä noin 1 720 miljardin dollarin edestä.

Jorma J. Imppola